

Miért van szükség szuperszámítógépre?

avagy a korlátos tartományú időjárás-előrejelző és éghajlati modellek számításigénye

Szintai Balázs

Informatikai és Módszertani Főosztály
Módszerfejlesztési Osztály

Alapítva: 1870

Tartalom

- Bevezetés: számítógépes időjárás-előrejelzés
- Numerikus modellezés az OMSZ-ban
- Modellek számításigénye
- Összefoglalás és jövőbeni tervek

Bevezetés

Bevezetés: Időjárás-Előrejelzés

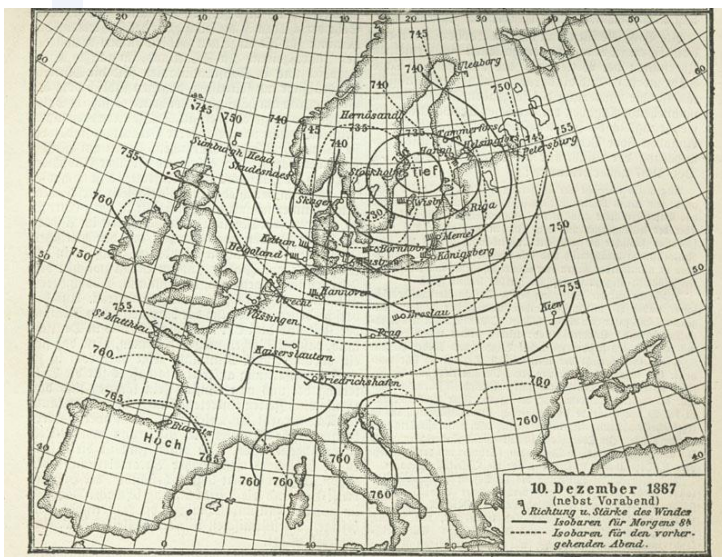
~1850 – ~1960

Analógia, „ököl szabályok”

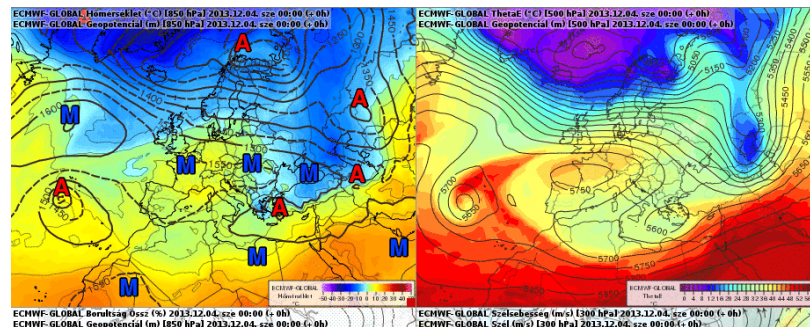

~1950 – napjaink

Számítógépes modellek

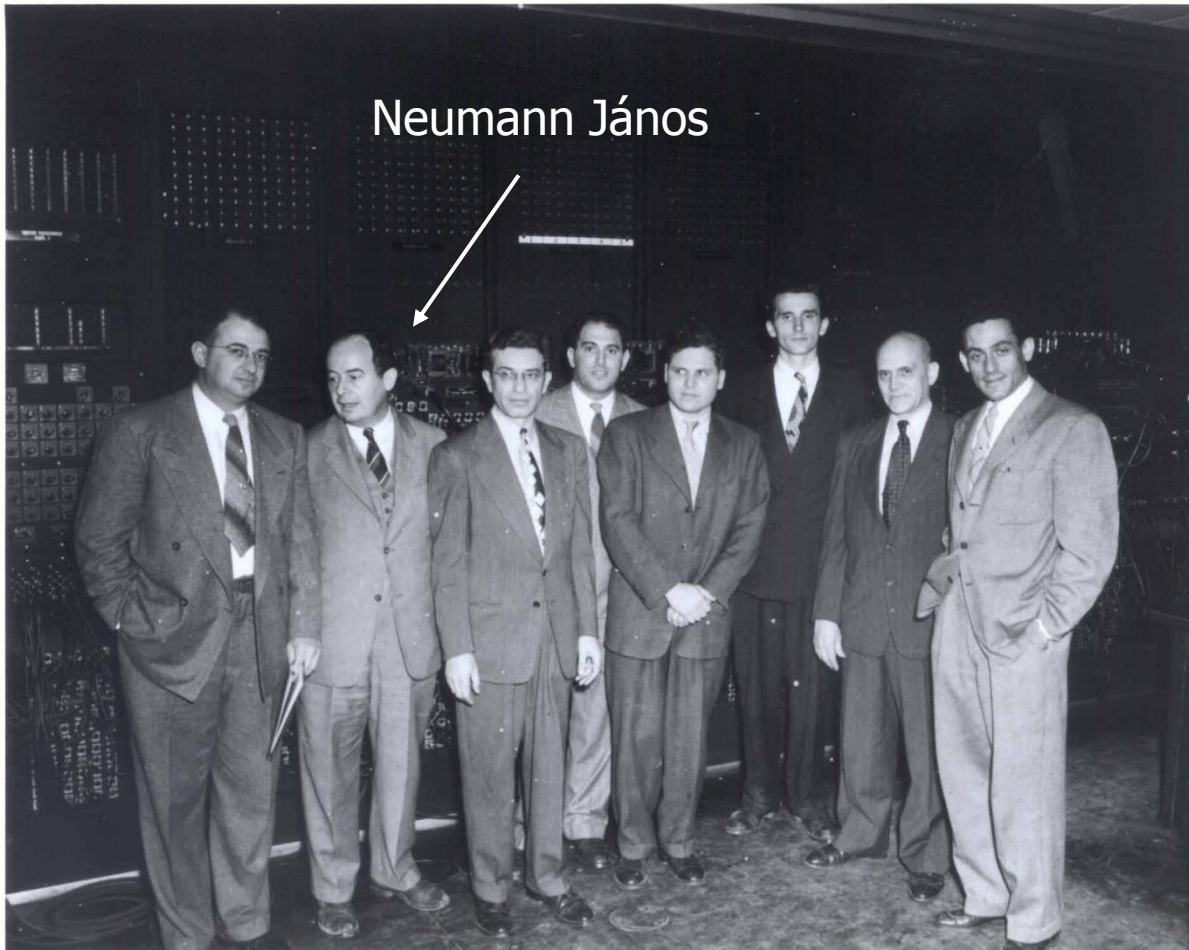

87 (Deutsche Erdearte).

Forrás: Rajnai Márk

Az első számítógépes előrejelzés

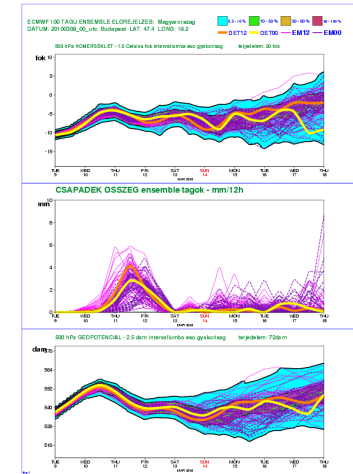
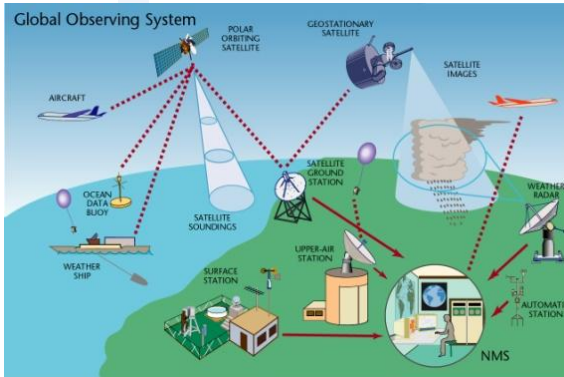
ENIAC: Electronic Numerical Integrator And Computer (Amerikai Hadsereg számítógépe)

Sikeres előrejelzés:

- Reális meteorológiai mezők
- De! 24 óra alatt készült el az 1 napos előrejelzés

Bevezetés: napjaink

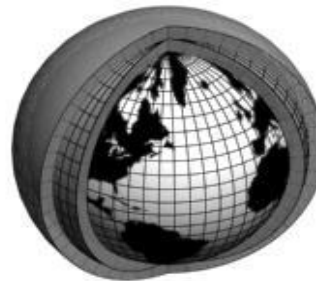

Kiindulási feltételek meghatározása

Megfigyelések, mérések:

- Felszíni mérések
- Rádiószondák
- Radar
- Műholdas mérések
- stb

Előrejelzés

Jelentős számítás igény

2 napos előrejelzés

10^{10} változó és művelet ~ 1 óra

Utófeldolgozás

Eredmények megjelenítése, értelmezése és továbbítása

- Meteogramok
- Térképes megjelenítés
- Metszetek
- stb

Bevezetés: napjaink

- Gyakorlati példa (AROME modell):
  - Modellrács: $500 \times 320 \times 60 \sim 10^7$ rácspont
  - 12 modellváltozó (sebességkomponensek, nyomás, hőmérséklet, hidrometeorok, TKE)
  - 60 s-os időlépcső
  - 1 órás előrejelzés: $10^7 \times 12 \times 60 \sim 10^{10}$ változó és művelet

Numerikus modellezés az OMSZ-ban

Numerikus modellezés az OMSZ-ban

Előrejelzési időtáv

Ultrarövidtáv
(~néhány óra → 1 nap)

Korlátos tartományú időjárás-előrejelző modellek

WRF

Rövid táv
(1-2 nap)

ALADIN/AROME

LAMEPS

Éghajlati időskála
(50-100 év)

Regionális klímamodellek

ALADIN-Climate

REMO

Közép táv **Évszakos**
(10 nap) *(3-6 hónap)*

Globális modellek

ECMWF/IFS **ECMWF System 4**

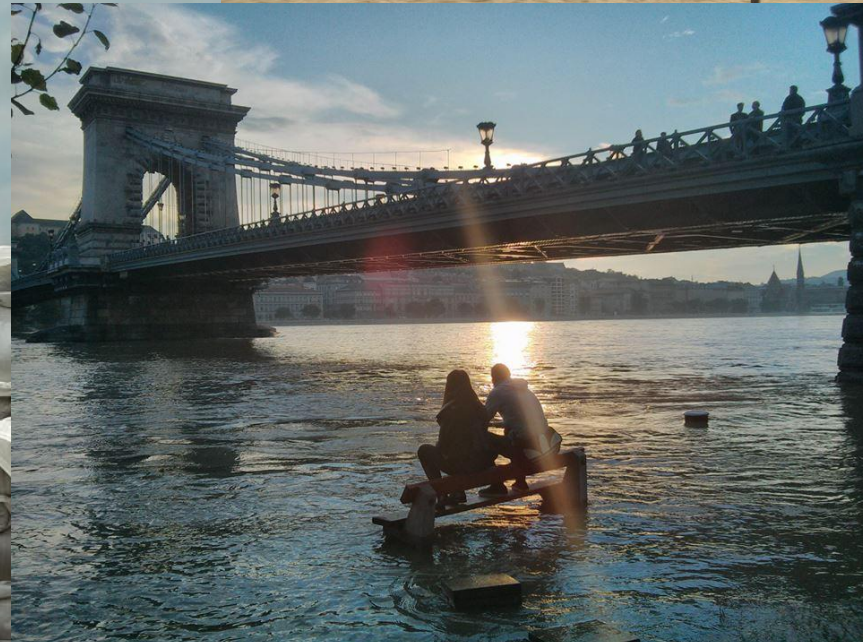
OMSZ: számítógépes időjárás-előrejelzés

Példa: 2013. júniusi árvíz

Tetőzés Budapesten:

Június 9 éjjel (891 cm)

Középtávú előrejelzési feladat!

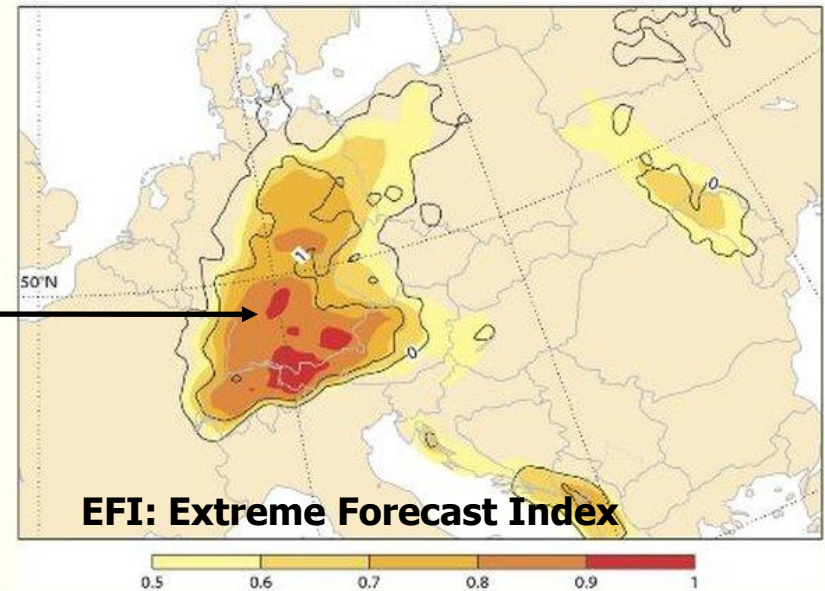
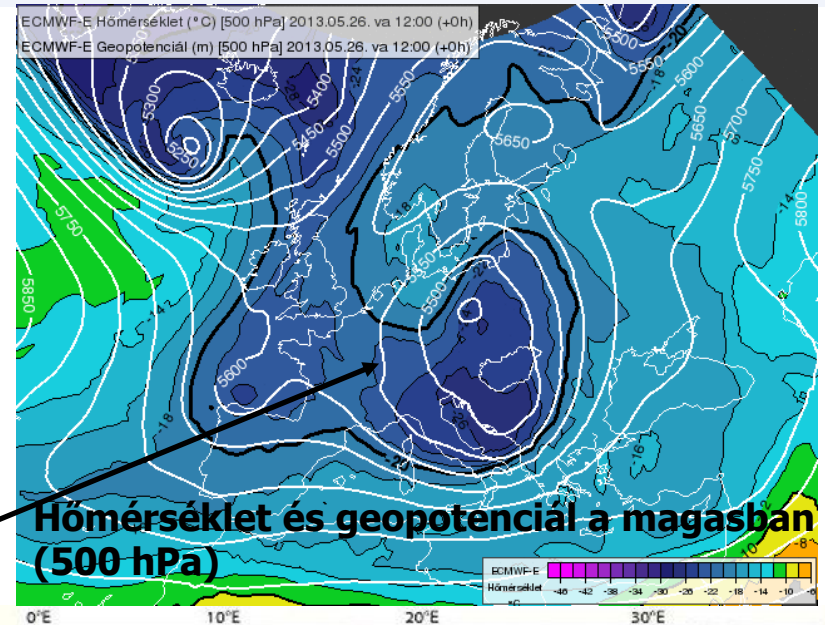
OMSZ: számítógépes időjárás-előrejelzés

**Példa: 2013. júniusi árvíz
(sikeres középtávú előrejelzés)**

Sikeres **ECMWF** előrejelzés **5 nappal** az árhullámot okozó csapadék érkezése előtt

Egy helyben forgó „mély” ciklon a Duna vízgyűjtő területe fölött

Extrém csapadékmennyiségre utaló előrejelzések a Duna vízgyűjtő területén

Forrás: Homokiné Ujváry Katalin

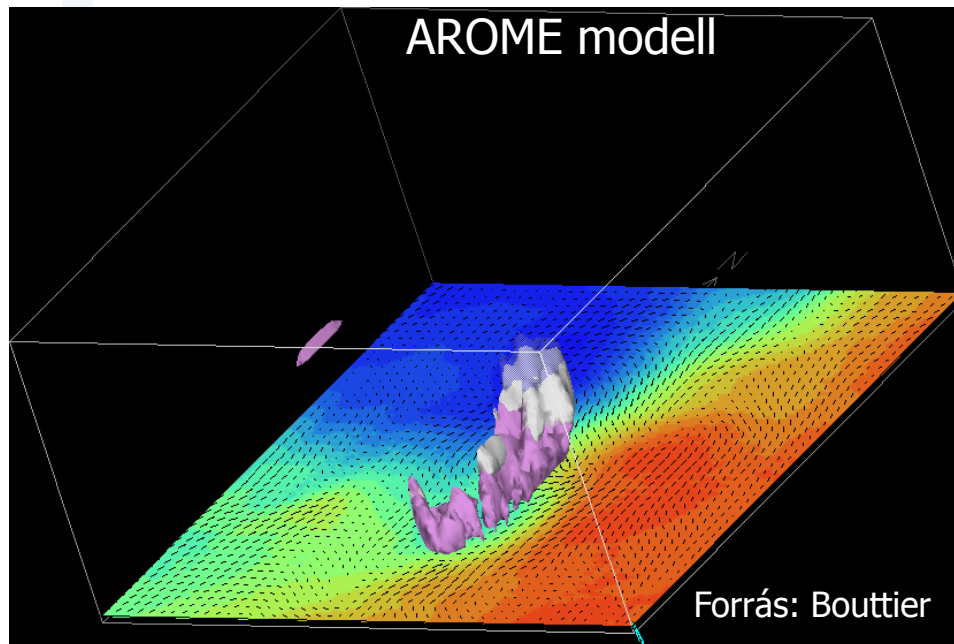
OMSZ: számítógépes időjárás-előrejelzés

Részletes rövidtávú előrejelzések

Gyors mozgású intenzív frontok, zivatarok

- Rövidtávú előrejelzés szükséges nagy térbeli felbontással
- Saját super-számítógép és modell alkalmazások szükségesek az OMSZ-ban

OMSZ alapító okiratának részlete (2014. 11. 18.)

„a Kárpát-medence területére nagy tér- és időbeli felbontással modell-előrejelzéseket készít elsősorban a meteorológiai veszélyjelzései feladatok ellátása érdekében, és az ehhez kapcsolódó időjárás-előrejelző modelleket, valamint a szükséges informatikai infrastruktúrát fejleszti és működteti”

OMSZ: számítógépes időjárás-előrejelzés

Példa: 2006. augusztus 20.

**Gyors mozgású intenzív
hidegfront**

**→ „Supercella” (120 km / h
feletti szélökések)**

Rövidtávú előrejelzési feladat!

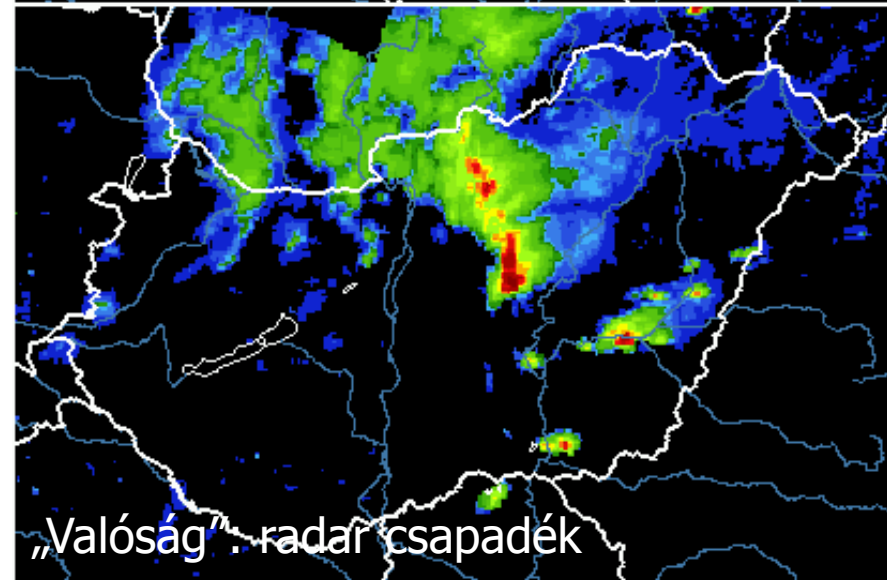
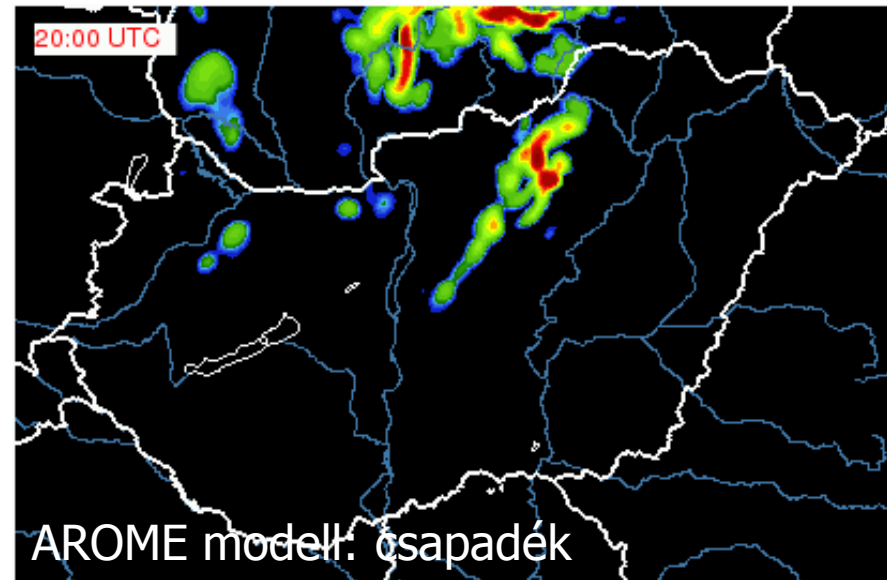
OMSZ: számítógépes időjárás-előrejelzés

Példa: 2006. augusztus 20.

(sikeres szimuláció az AROME modellel)

Gyors mozgású intenzív hidegfront → „Szupercella”
(120 km / h feletti szélökések)

→ Lokális modellezéssel
(számítógépes előrejelzéssel)
lehetséges a hasonló súlyú
veszélyes időjárási események
előrejelzése!

Modellek számításigénye

Számításigény: ALADIN/AROME

Operatív futtatás:

- 34 node (272 mag)
- 315 GB tárterület

Kutatás és fejlesztés:

- 36 node (288 mag)
- 2 TB tárterület

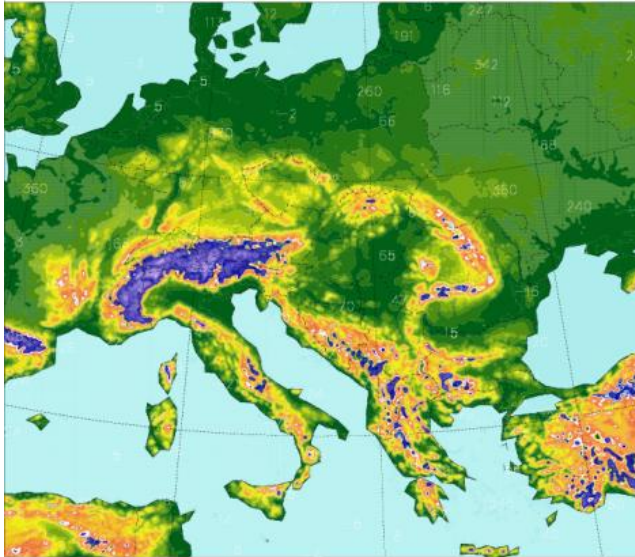

IBM iDataPlex
szuperszámítógép (fele)

Operatív használatban:
2010 decembere óta

Számításigény: ALADIN

- *8 km-es horizontális felbontás*
- *ECMWF határfeltételek*
- *360x320 rácspont egy szinten*
- *49 vertikális szint*
- *Összesen: ~ 5,6 millió rácspont*
- *Naponta:*
  - *4 előrejelzés (2 napra előre)*
  - *4 adatasszimiláció*

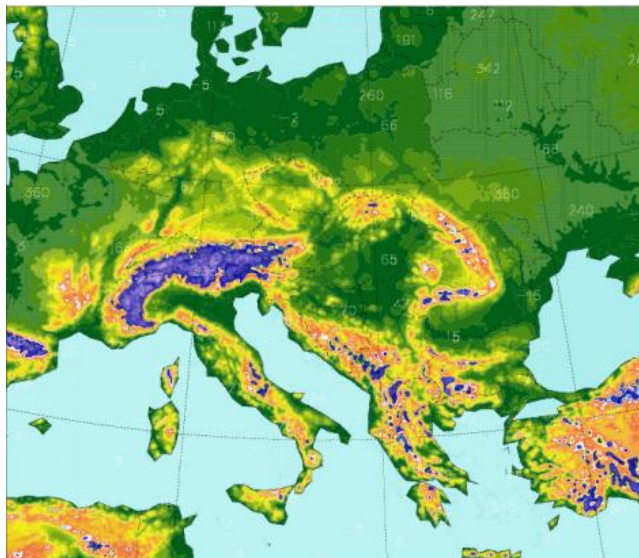
Adatasszimiláció:

- 6 node (48 mag)
- ~25 perc

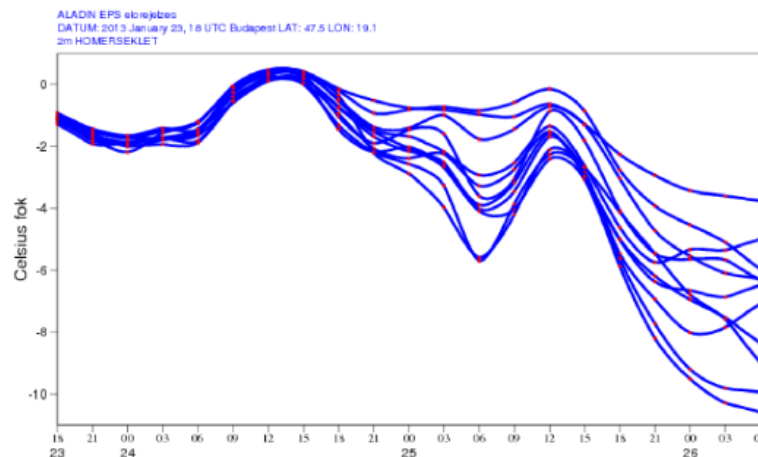
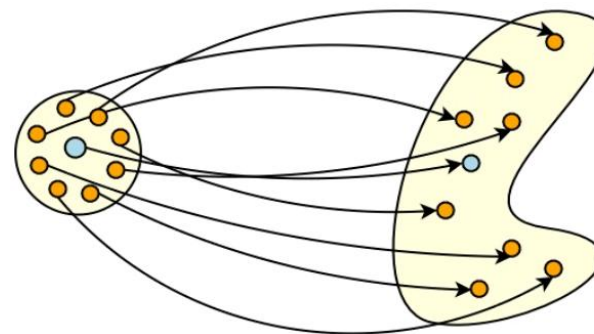
Előrejelzés (48 órára):

- 4 node (32 mag)
- ~45 perc

Számításigény: ALADIN-EPS

- **8 km-es horizontális felbontás**
- **PEARP határfeltételek**
- **360x320 rácspont egy szinten**
- **49 vertikális szint**
- **Összesen: ~ 5,6 millió rácspont**
- **11 tag**
- **60 órás előrejelzés**

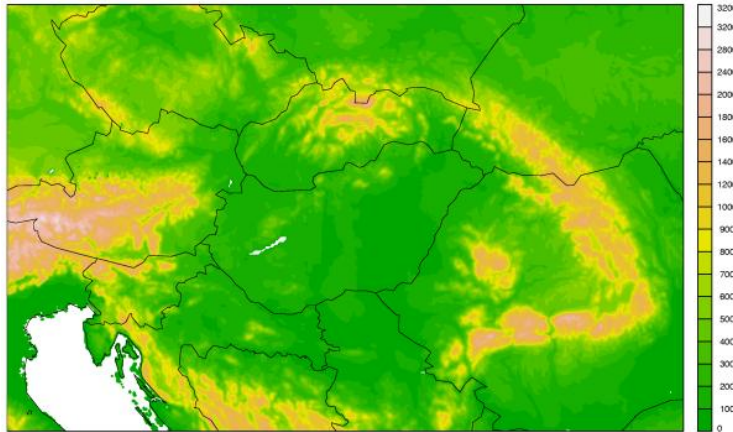

Előrejelzés 1 tagra (60 órára):

- 8 node (64 mag)
- ~20 perc

Számításigény: AROME

- *2,5 km-es horizontális felbontás*
- *ECMWF határfeltételek*
- *500x320 rácspont egy szinten*
- *60 vertikális szint*
- *Összesen: ~ 9,6 millió rácspont*
- *Naponta:*
  - *4 előrejelzés (2 napra előre)*
  - *8 adatasszimiláció*

Adatasszimiláció:

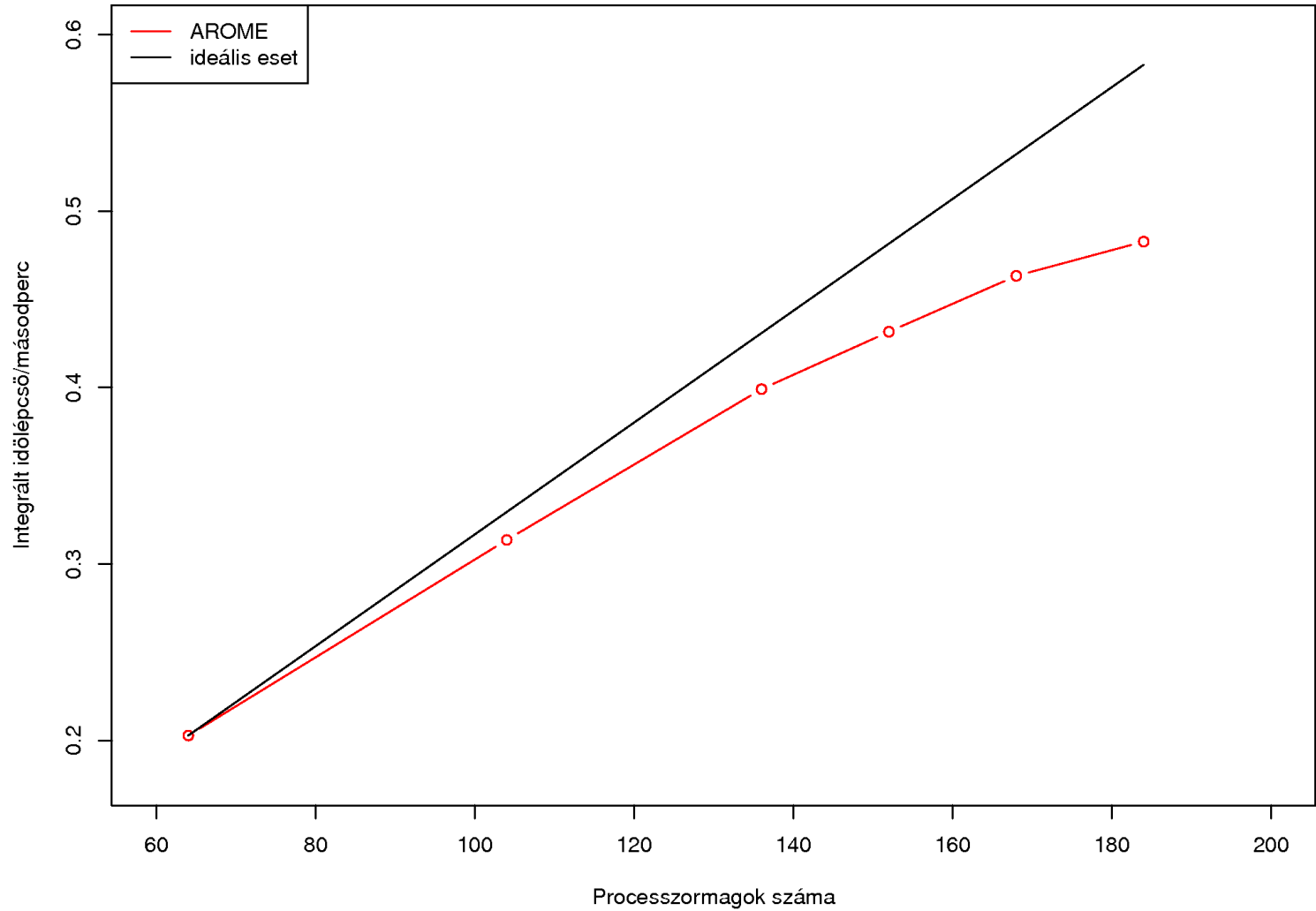
- 6 node (48 mag)
- ~45 perc

Előrejelzés (48 órára):

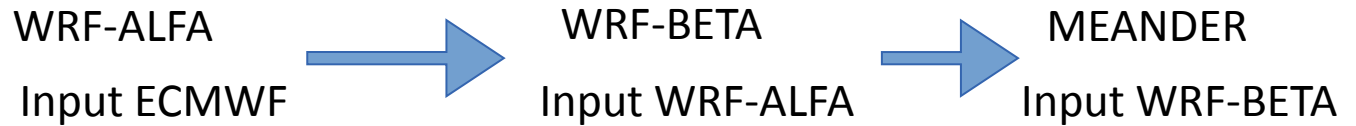
- 17 node (136 mag)
- ~110 perc

AROME: skálázás

WRF-rendszer

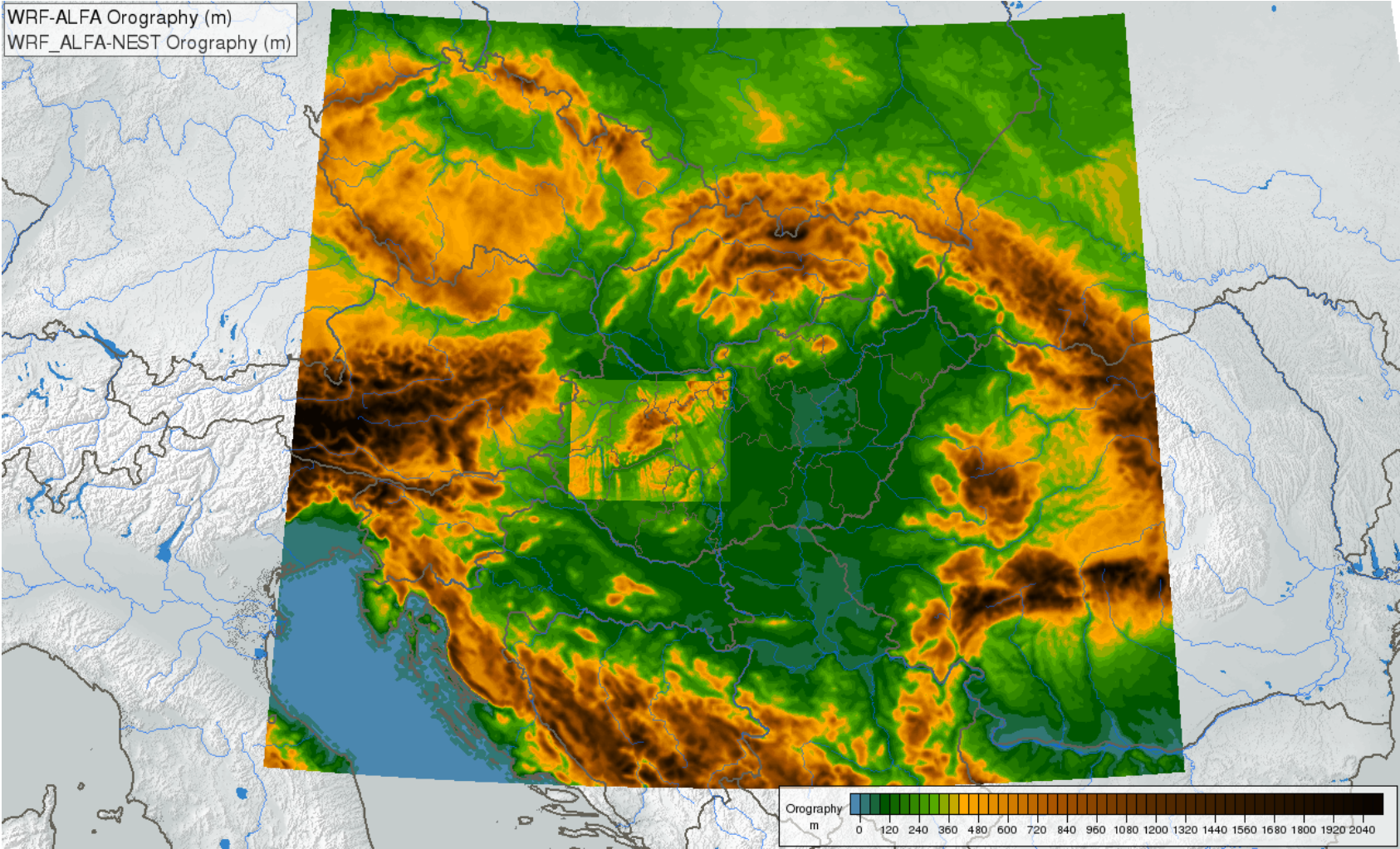

	WRF-ALFA Input ECMWF	WRF-BETA Input WRF-ALFA	MEANDER Input WRF-BETA
Futtatás naponta	4	4	24*10
Előrejelzési idő	00 UTC + 48 h 06, 12, 18 UTC + 36 h	2+9 h	3h
Felbontás, tartomány	2,7x2,7 km 400x340 0,9x0,9 km 280x250	1,2x1,2 km 350x300	1,2x1,2 km ~350x300
Integrálási idő/teljes futtatási idő	~70-80 perc/90 perc	~15-20 perc/25 perc	2 perc

WRF-GFS

Naponta 1x, 36 h-ra előre, WRF-ALFA beállításával, nest nélkül
 Integrálás/teljes futtatási idő ~ 20 perc/30 perc

WRF-ALFA modelltartományok

**Forrás: Nagy Attila
OMSZ, EFO/RVO**

Szoftverkörnyezet, MPI-technika

Egy szálon futó wrf.exe

Timing for main on domain 1: 32.16074 elapsed seconds

OpenMP 146 szál

Timing for main on domain 1: 8.56216 elapsed seconds

MPI 146 szál

Timing for main on domain 1: 7.36243 elapsed seconds

Számítási sebesség vs. I/O

(sok szál -> gyors számítás, lassabb I/O

Kevés szál -> lassabb számítás, gyors I/O)

Minden programra más az optimális beállítás.

Hatékonyabbá tétel:

Változók dinamikus kiírása

Utófeldolgozás nagy része az integrálással párhuzamosan megtörténik

(vertikális interpoláció nyomási- és magassági szintekre, származtatott paraméterek kiszámítása)

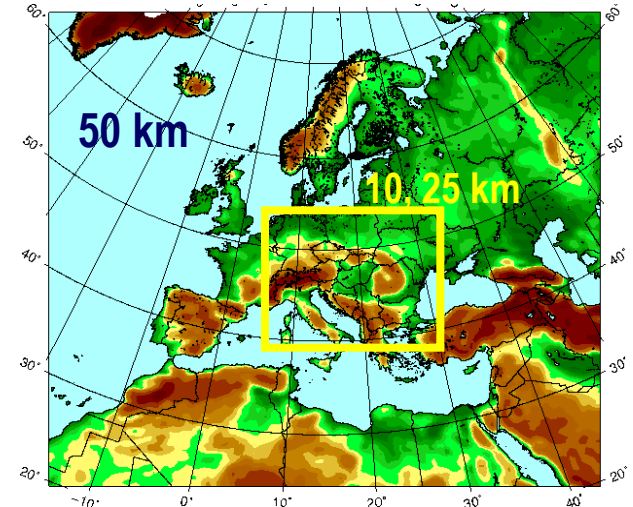

IBM iDataPlex
szuperszámítógép (fele)

Operatív használatban:
2010 decembere óta

Az OMSZ-ban futtatott klímamodellek

- Két regionális klímamodell: ALADIN-Climate (Météo France) és REMO (Max Planck Intézet)
- 10, 25, 50 km-es felbontású kísérletek 1961–2100-re

- Határfeltételek csatolása és output-frekvencia: 6 óránként
- Dedikált számítógép: SGI Altix 3700 cluster, 92 Intel Itanium-2 CPU, 2 GB RAM/CPU
- Számításigény: 5-6 hónap – 1 év

**Forrás: Szépszó Gabriella
OMSZ, Klímamodellező Csoport**

Összefoglalás és jövőbeni tervek

Az OMSZ több tér és időskálán futtat numerikus modelleket, amelyek jelentős számításigénye indokolja saját szuperszámítógép használatát

Jövőbeni tervek:

- felbontás növelése (minden modellalkalmazás esetében)
- korlátos tartományú nem-hidrosztatikus valószínűségi időjárás előrejelező rendszer kifejlesztése és operatív alkalmazása (AROME-EPS)

Köszönöm a figyelmet!

Alapítva: 1870